

ОКРУГЛИ СТО: ПОЛИТИЧКЕ СТРАНКЕ КАО НАЈВЕЋИ ПОСЛОДАВЦИ У СРБИЈИ

Партијски капитализам на делу

Огромна је цена партијског запошљавања коју плаћају сви грађани, јер се издржавају хиљаде непотребних у јавном сектору, који смо учинили гломазним и нефункционалним, а посебно боли заштита од кривично-правних последица оних који под окриљем партије користе коруптивне методе за личне интересе

У оквиру пројекта „Злоупотреба партијског утицаја-политичке странке као највећи послодавци у Србији“, који кроз серију текстова реализују „Крагујевачке“ новине, прошле недеље одржан је округли сто на коме су о овој теми говорили представници синдиката и политичких странака. Учесници округлог стола били су у прилици да чују и ставове професора Факултета политичких наука др Зорана Стојиљковића и социолошкиње Леле Вујошевић.

Говорећи о партијском запошљавању као појави која у Србији у континуитету траје много година и које је кулминацију достигло током последње две деценије, учесници су се сложили да је тренутна ситуација додатно закомпликована Уредбом Владе Србије о забрани запошљавања у јавном сектору због које су, у међувремену, развијени читави механизми извршавања ове забране.

Партије јачају корупцију

Према оцени проф. Зорана Стојиљковића који је своје ставове на округлом столу, осим из угла професора ФПН-а, износио и као представник УГС „Независност“ и члан Одбора Агенције за борбу против корупције партијско запошљавање је један видљиви, али не и највећи део корупције која је захватила све делове нашег друштва. Оцењујући да је код партијског запошљавања реч о једном од многобројних видова корупције који грађане Србије годишње кошта милијарду евра, Стојиљковић је изнео тезу да је основно питање на које као друштво морамо наћи одговор - како да истиснемо политичке партије из простора који је непартијски и да их озбиљно контролишемо.

Према његовим речима у Србији је на делу огољени партијски капитализам који не може да одоли шарму транснационалног капитала и који због тога истрајава у трци ка дну са Бугарима и Румунима такмичећи се да понуди што флексибилнију и јефтинију радну снагу и мање порезе.

- Политички капитализам је поредак у коме се ви обогатите због присуства и помоћи власти, а не због свог тржишног и предузетничког духа и способности. Тај систем је укомпонован са оним што смо ми некада звали партијска држава у којој се партијски комесари постављају на кључна места у јавном сектору по принципу лојалности, а

не компетентности и стручности, рекао је Стојиљковић.

Он је подсетио да је цена коју плаћају сви грађани огромна. Реч је о новцу којим се плаћају хиљаде непотребно запослених у јавном сектору, али и о чињеници да смо непотребним запошљавањем јавни сектор учинили гломазним и нефункционалним. Оно на шта посебно упозорава и што га, како каже, посебно боли је заштита од кривично-правних последица оних који под окриљем партије користе коруптивне механизме за личне интересе.

Говорећи о могућим решењима

Стојиљковић је рекао да је најјефтиније да се политичке странке истерају из подручја које им не припада, јер тренутно имамо ситуацију где се, преко политичке позиције, буквално купује свако радно место у јавном сектору од директора до портира. У таквој ситуацији СНС је, сматра Стојиљковић, најбројнија „социјална организација“.

- Излаз је озбиљна реформа изборног система, јер у овом систему да ли ће неко бити на функцији много више зависи од партијске олигархије него од његових способности. Све док је моја изборна јединица мој партијски шеф, ситуација се неће променити, тврди Стојиљковић.

Истичући бројне примере новинских наслова који говоре да је страначко запошљавање, нарочито младих, омиљена тема у медијима, социолошкиња Лела Вујошевић је казала да то није специфично крагујевачки проблем, већ целе државе, у којој разлози за улазак у политичку партију не леже у политичком идеализму, залагању за принципе, нити у хуманизму, него у томе што млади тачно знају како да дођу до посла и до материјалних вредности.

Наглашено присуство ове теме у медијима за ову социолошкињу значи да је то системска ствар и да је легитимна. Питање страначког запошљавања, исто као и питање диплома или положаја, један је од видова нематеријалне ко-

рупције која је у Србији заступљена у веома високом проценту.

- Постоји основно правило где год се у држави повећава удео корупције, ту јача улога партије у друштву. У Србији она не само да је системска и општа пракса, већ је у колективној меморији и преноси се као национална вредност. Она је уопштена у свим сегментима друштвеног живота и у том смислу многи сматрају да се она не може искоренити, казала је Лела Вујошевић.

Објашњавајући да данашњи бирачи немају идеолошки, већ превасходно каријеристички идентитет, што показује масовно учлањене у странке које после победе на изборима дођу на власт, она је закључила да су људи као нормалан и легитиман прихватили пут везивања за странку као начин доласка до радног места. Последице су да странке након доласка на власт колонизују читав јавни сектор.

- Самим тим они свој интересни простор морају да шире институционално постављајући људе у управне и надзорне одборе. Та коруптивна пракса се даље уопштава тако да и они сада постављају своје људе без икакве импровизације. Леле Вујошевић су познати - искључиво се спроводе одлуке са врха, навела је Вујошевић и додала да млади и незапослени немају никаквих илузија. Они који поштом стекну дипломе знају да постоје друга правила игре, тако да се понашају интересно, рационално, учлањују се у политичке партије и прихватају правила која су потпуно легитимна. Овај систем је самим тим дубоко неморалан и не може се очекивати да се људи понашају другачије када је систем наметнуо правила која опструирају морална деловања и присиљава вас да делујете неморално, истакла је ова социолошкиња.

Последице запошљавања страначких кадрова

Тезу да је партијско запошљавање постојало у свим временима,

Зоран Стојиљковић:

Најјефтиније је да се политичке странке истерају из подручја које им не припада, јер данас се преко политичке позиције буквално купује свако радно место - од директора до портира. У таквој ситуацији СНС је најбројнија „социјална организација“

али да је од 2012. године узело толико маха да почиње да угрожава пословање предузећа из јавног сектора потврдио је и председник Синдиката Привредног друштва „Центар“ Бранко Гојковић. Овај синдикалац је на округлом столу казао да је у некадашњој „Електрошумадији“ запошљавање било под свим властима, али да се ова последња, осим по сада незабележеној масовности, разликују и по томе што се у фирму доводе непотребни и неквалификовани кадрови који без имало скрупула заузимају позиције за које нису стручни.

Гојковић каже да је сигуран да су сви новозапослени у ПД „Центар“ стигли захваљујући страначком активизму или јаким везама у владајућим странкама, јер ни за једно радно место није расписан конкурс. Умешаност странака у запошљавање је толико очигледна да се у предузећу унапред зна ко ће и по чијој препоруци бити запослен.

- Не могу рећи да нема добрих кадровских решења, али нам странке већином доводе људе са којима не знамо шта да радимо. Проблем је што већина њих долази на непотребна радна места у администрацији. Још већа мука је што већина не може да се снађе на тим позицијама, јер су дошли са дипломама са приватних факултета на којима се не стиче потребно знање. Највећи проблем је, ипак што велики број партијаца већ после пар месеци долази до диплома приватних факултета на основу којих траже, и добијају, руководеће позиције. Пошто ни на претходним радним местима нису могли да се снађу, јасно је какве су последице довођења таквих људи за руководиоце, каже Гојковић.

Истичући да је Крагујевац најбоље место за разговор о теми партијског запошљавања Председник градског већа Самосталног синдиката Србије Југослав Ристић је казао да је овде ситуација доведена до апсурда. Ову тезу подупире чињеницом да се често дешава да комунална предузећа штрајкују због неисплаћених плата и да је, шта више, једно предузеће, реч је о „Нискоградњи“, практично нестало због предимензионираности изазване прекомерним запошљавањем.

Ристић сматра да је све почело планским уништавањем привреде у Крагујевцу који је са некадашњих 57.000 запослених у индустрији спао на само 6.000 радника у овом сектору. Дугогодишњи синдикални активиста мисли да се утицај странака на запошљавање може смањити тек када будемо имали развијену привреду и када радно место у јавном сектору не буде пожељно као данас.

- Уништавање привреде је цело друштво довело у стање безнађа и ми данас имамо ситуацију да више није велика срећа ни посао у комуналним предузећима у Крагујевцу где су плате око 300 евра и да се битке бију око онога што је остало јавном сектору који је под контролом Републике. Мислим да је важно да се каже да без нове привредне стратегије која би подразумевала и другу врсту државног интервенционизма у давању парастраним инвеститорима нема изласка из овога у чему се налазимо, јер је то једини пут за отварање нових радних места која ће бити доступна и онима који не желе да зависе од утицаја партија, објаснио је Ристић.

На позив да учествују у овој дебати осим представника опозиционих странака у градском парламенту, из актуелне власти једино се одазвао СПС. Представници ДС, СПО, ЛДП и ЗЗШ посебно су се осврнули на моћ која владајућим партијама даје могућност да запошљавају. Они, наима сматрају да у ситуацији велике незапослености странке које својим потенцијалним гласачима не могу понудити шансу за запослење, немају шансе да освоје довољно гласова, јер се народ опредељује рационално и свој глас даје ономе ко му нуди хлебљење.

Једини представник власти Радојко Дамјановић из СПС-а је казао је партијско запошљавање етичко питање које се под хитно мора решавати, јер је корупција дошла до нивоа када је обесмислила саму себе.

Најбоље решење је да ми поставимо мало моћнији, а партије мало немоћнији, закључио професор Зоран Стојиљковић.

Текст је део серијала

ПРИСТУПНИЦА КАО УЛАЗНИЦА ЗА ПОСАО

и део је пројекта „Злоупотреба политичког утицаја: политичке странке као највећи послодавци у Србији“ који реализује Медиа центар Београд.

Овај пројекат (Злоупотреба политичког утицаја: политичке странке као највећи послодавци у Србији) је финансиран грантом од стране Европске уније, кроз „Media Programme 2014“. Садржај пројекта искључива је одговорност Медија центра и „Крагујевачких новина“ и ни на који начин не одражавају ставове Европске уније.

Бранко Гојковић:

Проблем је што „партијски“ кадрови углавном долазе на непотребна места у администрацији, а још већа је мука што већина не може да се снађе у послу јер су недовољно стручни

Југослав Ристић:

Утицај странака на запошљавање може се смањити тек када будемо имали развијену привреду и када радно место у јавном сектору не буде пожељно као данас